

ASIA Julkisuuslain mukainen menettely**KANTELU**

Kantelija on kantelussaan 1.3.2017 arvostellut Oulun yliopiston menettelyä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) mukaisen asiakirjapyynnön käsittelemisessä. Kantelija on 16.2.2017 lähettänyt Oulun yliopiston kirjaamoon sähköpostiviestin, jossa hän on viitannut apulaisoikeuskanslerin sijaisen päätökseen 13.2.2017 (dnro OKV/376/1/2016). Kyseinen päätös on koskenut Oulun yliopiston menettelyä julkisuuslain noudattamisessa. Kantelija on todennut, että hän ei ole edelleenkään saanut asiakirjoja, joita hän on pyytänyt yliopistolta jo tammikuussa 2016. Kantelija on halunnut saada tiedot muiden samana päivänä hänen pro gradu -tutkielmansa kanssa arvosteltujen tutkielmien sanallisista arvioinneista. Yliopiston kauppakorkeakoulun koulutuspäällikkö on 28.2.2017 vastannut hänelle sähköpostitse, että ” - - pyytämämme asiakirjaa ei ole toimitettu teille, koska sitä ei ole olemassa. - - ”.

SELVITYS

Oulun yliopisto on 20.6.2017 antanut kantelun johdosta selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU**Sovellettavat säännökset**

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon taakeet turvataan lailla.

Asiakirjapyynnön käsittelyssä noudatettavasta menettelystä säädetään julkisuuslain 4 luvussa (tiedon antaminen asiakirjasta).

Kyseisen luvun 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä. Pykälän 2 momentin mukaan pyydettyä saada tieto salassa pidettävästä asiakirjasta taikka viranomaisen henkilörekisteristä tai muusta asiakirjasta, josta tieto voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin, tiedon pyytäjän on, jollei erikseen toisin säädetä, ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitettu järjestää.

Luvun 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä.

Pykälän 3 momentissa on säädetty, että jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Pykälän 4 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 33 §:n 2 momentin perusteella viranomaisen kyseisessä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.

Hallintolain 43 ja 44 §:ssä säädetään hallintopäätöksen muodosta ja sisällöstä. Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Tapahumatietoja ja yliopiston selvitys

Kanteluun OKV/376/1/2016 annetun Oulun yliopiston selvityksen 10.5.2016 mukaan Oulun yliopiston kauppakorkeakoulun koulutuspäällikkö on kantelijalle 18.1.2016 lähettämässään sähköpostissa todennut: ” - - Ohessa päätösosa kokonaisuudessaan. Aiemmin lähettämässäni otteessa oli lisäksi omaa työtäsi koskeva arviointiliite. Koska liiteosa sisältää opiskelijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia, muiden töiden osalta liitteet on jätetty pois. - - ”.

Yliopiston edellä mainitun selvityksen mukaan tutkielmia ei arvostella koulutustoimikunnan kokouksessa, vaan tutkielmat arvostele maisteriohjelmien vastuuhenkilö tarkastajien esityksestä. Arvostelusta ei tehdä pöytäkirjaa, vaan päätös jokaisen opiskelijan kohdalla erikseen. Jokaisen tutkielman arviointi on ollut oma prosessinsa, eikä yliopiston hallussa ole ollut pöytäkirjaa, jossa olisi kootusti päätetty kaikista kyseisen tutkinto-ohjelman opiskelijoiden arvostuksista.

Yliopisto on korostanut, että kantelijalle on luovutettu kaikki hänen omaa opinnäytetyötään koskevat asiakirjat eli häntä koskeva päätös pois lukien muiden opiskelijoiden sanallista arviointia sisältävät liitteet ”julkisuuslain 6 luvun 24 pykälän kohdan 30 mukaisesti”. Selvityksen mukaan kyseiset liitteet on katsottu julkisuuslain perusteella salassa pidettäviksi.

Apulaisoikeuskanslerin päätöksessä 13.2.2017 on todettu: ”Koulutuspäällikkö on kantelijalle 18.1.2016 lähettämänsä sähköpostin perusteella nähdäkseni arvioinut, että kantelija on pyytänyt yliopistolta sellaisia tietoja, joita hän ei ole katsonut voitavansa luovuttaa pyytäjälle julkisuuslain salassapitoa koskevien säännösten vuoksi. Tässä tilanteessa kantelijalle olisi tullut ilmoittaa, että tietopyyntöä koskeva asia voidaan saattaa asianomaisen viranomaisen ratkaistavaksi ja tässä yhteydessä kantelijalta olisi tullut tiedustella, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Näin menettelemällä kantelijalla olisi ollut mahdollisuus halutesaan saada asiassa perusteltu valituskelpoinen päätös.”

Nyt kysymyksessä olevaan kanteluun annetussa selvityksessä 20.6.2017 on todettu, että kantelijan pyytämää asiakirjaa ei ole olemassa, toisin sanoen yliopiston toimesta ei valmistella pöytäkirjaa tai erillistä pöytäkirjan liitettä kaikista samanaikaisesti arvostelun saaneista opiskelijoista. Kauppakorkeakoulussa tutkinto-ohjelman vastuuhenkilö tekee päätöksen opinnäytetöiden arvostelusta siten, että päätökseen on koostettu usean opiskelijan opinnäytetyötä koskien työn nimi, pääaine, ohjaaja sekä arvosana. Päätöksestä käy ilmi, että opinnäytetyöt arvostellaan tarkastajien lausuntojen perusteella. Lausunnot ja tutkielmien tiivistelmät ovat päätöksen liitteenä.

Yliopiston mukaan jokainen opiskelija saa tiedoksi omaa opinnäytetyötään koskevan tarkastajien lausunnon sekä otteen tutkinto-ohjelman vastuuhenkilön päätöksestä.

Kantelijan opinnäytetyöstä on tehty päätös 13.1.2016, ja kantelija on saanut omaa opinnäytetyötään koskien tiedon tarkastajien lausunnosta ja otteen päätöksestä. Muita opiskelijoita koskevia tarkastajien laatimia sanallisia lausuntoja ei ole luovutettu kantelijalle.

Kantelijan yliopiston kauppakorkeakoulun koulutuspäälliköltä 28.2.2017 saamassa sähköpostiviestissä on todettu, että hänen pyytämäänsä asiakirjaa ei ole toimitettu hänelle, koska sitä ei ole olemassa. Viestin mukaan asian käsittely voidaan siirtää kantelijan halutessa viranomaisen ratkaistavaksi ja viestissä tiedustellaan, haluaako kantelija näin meneteltävän. Toisaalta viestiin on liitetty ”päätökseen liittyvä valitusosoitus” hallinto-oikeuteen.

Arviointi

Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Mikäli Oulun yliopistolla on ollut epäselvyyttä siitä, mitä tietoja tai asiakirjoja kantelija on julkisuuslain nojalla pyytänyt, yliopiston olisi tullut tiedustella kantelijalta, mikä hänen tietopyyntönsä tarkempi sisältö on. Julkisuuslain mukaisen asiakirja- tai tietopyynnön esittäjän ei voida edellyttää tietävän, missä konkreettisesti asiakirjassa hänen haluamansa tieto on.

Kantelijan opinnäytetyöstä on tehty päätös 13.1.2016, ja kantelija on saanut omaa opinnäytetyötään koskien tiedon tarkastajien lausunnosta ja otteen päätöksestä. Muita opiskelijoita koskevia tarkastajien laatimia sanallisia lausuntoja ei ole luovutettu kantelijalle.

Kantelun 18.1.2016 (OKV/376/1/2016) ja nyt käsiteltävänä olevan kantelun perusteella on ilmeistä, että kantelija on halunnut saada tietoonsa niiden muiden opiskelijoiden pro gradu -tutkielmastaan saamat sanalliset arviot, joiden opinnäytetöistä on tehty päätös 13.1.2016. Oulun yliopiston selvityksen mukaan opinnäytetyöt arvostellaan tarkastajien lausuntojen perusteella.

Totean, että kantelijalle 28.2.2017 lähetetty sähköpostiviesti on sisällöltään ristiriitainen. Nähdäkseni sitä ei ole kuitenkaan pidettävä julkisuuslaissa tarkoitettuna viranomaisen päätöksenä. Jos kantelija ilmoittaa haluavansa asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi, Oulun yliopiston tulee näin ollen tehdä asiassa julkisuuslaissa tarkoitettu, hallintolain edellyttämällä tavalla perusteltu ja muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös, mikäli se katsoo, että se ei voi luovuttaa kantelijalle tämän pyytämiä muiden pro gradu -tutkielmien sanallisia arvosteluja.

Toimenpiteet

Kantelijan edellisen oikeuskanslerinvirastossa käsitellyn samaan asiakokonaisuuteen liittyneen kantelun (dnro OKV/376/1/2016, päätös 13.2.2017) toimenpiteenä on ollut Oulun yliopiston huomion kiinnittäminen asiakirjapyyntöä käsittelyä koskevien julkisuuslain säännösten noudattamiseen. Kiinnitän edelleen Oulun yliopiston vakavaa huomiota julkisuuslain noudattamiseen.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi